

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра менеджменту (№ 602)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова НМК № 3

Філіп Л.О. Філіпковська

« 30 » серпня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»
28 «Публічне управління та адміністрування»
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 073 «Менеджмент»
281 «Публічне управління та адміністрування»
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»
«Логістика»,
«Менеджмент»,
«Управління проектами»
«Менеджмент організацій і адміністрування»
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків 2019 рік

Робоча програма Управління конкурентоспроможністю підприємства
(назва дисципліни)

для студентів за спеціальністю 073 «Менеджмент», 281 «Публічне управління та адміністрування»

освітньою програмою «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності», «Логістика», «Менеджмент», «Менеджмент організацій і адміністрування», «Управління проектами»

«27» серпня 2019 р., – 10 с.

Розробник: Калініна О.М., к.е.н., доцент, доцент каф. 602
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри менеджменту
(назва кафедри)

Протокол № 1 від « 30 » серпня 2019 р.

Завідувач кафедри

д.е.н., проф.

А.В. Доронін

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4,5	Галузь знань: <u>07 «Управління та адміністрування»</u> <u>28 «Публічне управління та адміністрування»</u>	Варіативна
	Спеціальність: <u>073 «Менеджмент»,</u> <u>281 «Публічне управління та адміністрування»</u>	
Модулів – 2	Освітня програма <u>«Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності», «Логістика», «Менеджмент», «Менеджмент організацій і адміністрування», «Управління проектами»</u>	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		2019 / 2020
РГР «Управління конкурентоспроможністю підприємства: практичний аспект»		Семестр
Загальна кількість годин – денна форма навчання – 64 / 135		5-й
		Лекції ¹⁾
Тижневих годин для денної форми навчання: 8 аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4,4	Рівень вищої освіти: <u>перший (бакалаврський)</u>	32 год.
		Практичні, семінарські ¹⁾
		32 год.
		Лабораторні
		Самостійна робота
		71 год.
		Вид контролю: модульний контроль, іспит

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 64/71.

¹⁾ Аудиторне навантаження може бути зменшене, або збільшене на одну годину в залежності від розкладу занять

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчання – інтегрувати знання, здобуті в процесі вивчення нормативних та спеціальних дисциплін, у комплексну систему знань щодо управління конкурентоспроможністю підприємства в сучасних економічних умовах.

У результаті засвоєння курсу студент повинен знати:

- принципи розвитку організації;
- основні категорії конкуренції і конкурентоспроможності;
- принципи управління підприємством в нестабільному зовнішньому середовищі;
- основні конкурентні стратегії, методи всебічного аналізу діяльності конкурентів;
- методики оцінки рівня конкурентоспроможності фірми і продукції (послуг).

Після вивчення курсу студенти повинні вміти:

- моделювати ефективний механізм управління конкурентоспроможністю підприємства;
- аналізувати конкурентне становище підприємства, можливі ризики та можливості розвитку;
- оцінювати рівень конкурентоспроможності підприємства.

Мати уявлення про:

- різновиди підприємств;
- форми конкуренції;
- аналіз конкурентних переваг;
- конкурентні стратегії у сфері виробництва тощо.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль № 1. Уявлення про конкуренцію у сфері виробництва

Тема 1. Вступ. Еволюція поглядів на конкуренцію. Конкуренція: сутність і види. Еволюція поглядів на конкуренцію. Форми конкуренції. Рівні на яких може відбуватися конкуренція. Фактори, що впливають на конкуренті боротьбу.

Тема 2. Підприємство, його види та організаційні форми. Система поглядів на підприємство. Класифікація фірм за організаційно-правовими формами господарювання. Господарчі товариства та об'єднання. Класифікація підприємств за видами господарської діяльності.

Тема 3. Конкурентне середовище підприємства (організації). Середовище досконалої (чистої) конкуренції; середовище монополістичної конкуренції; середовище олігополістичної конкуренції; середовище чистої монополії. Визначення ступеня монополізації ринку. Індекс Херфінделя-Хіршмана.

Тема 4. Аналіз конкурентних сил в галузі. Модель Портера. Оцінювання можливості появи нових конкурентів, споживачів продукції на інтенсивність конкуренції, Визначення впливу постачальників продукції на інтенсивність конкуренції.

Визначення загрози від появи товарів-замінників. Оцінювання рівня та інтенсивності конкуренції. Державна політика щодо регулювання конкуренції.

Тема 5. Конкурентоспроможність і конкурентні переваги. Конкурентоспроможність в залежності від рівня та об'єкта аналізу (конкурентоспроможність нації, держави, економіки, галузі, підприємства, продукції). Система факторів конкурентоспроможності фірми. Конкурентні переваги та їх класифікація. Джерела конкурентних переваг.

Тема 6. Методи аналізу конкурентних переваг різних об'єктів. Методи аналізу конкурентних переваг (SWOT, GAP, LOTS, PIMS, "Мак Кінзі").

Модульний контроль

Змістовий модуль №2

Конкурентоспроможність та конкурентні стратегії

Тема 7. Оцінювання конкурентоспроможності продукції. Комплексний підхід до підвищення якості й конкурентоспроможності продукції. Концепція якості продукції в системі внутрішньофірмового управління. Вибір номенклатури параметрів, які використовуються при оцінюванні конкурентоспроможності. Загальна схема оцінки конкурентоспроможності товару.

Тема 8. Оцінювання конкурентоспроможності торгівельної марки. Ідентифікація конкурентних переваг торгівельної марки. Фактори, що формують рівень конкурентоспроможності торгівельної марки. Оцінювання результатів формування конкурентних переваг торгівельних марок.

Тема 9. Зміст і структура системи забезпечення конкурентоспроможності. Зміст цільової керованої підсистеми та підсистема забезпечення. Організація прийняття конкурентоспроможних управлінських рішень у керуючій підсистемі.

Тема 10. Конкурентні стратегії в сфері великого стандартного виробництва. База і межі великого виробництва. Сутність ефекту масштабу виробництва. Напрями зниження собівартості продукції. Стратегія придушення конкурентів. Умови організації розвитку вузькоспеціалізованого виробництва. Вигоди від диференціації продукції. Стратегія щодо конкурентів. Принцип конкурентного виключення.

Тема 11. Конкурентні стратегії в сфері малого бізнесу. Гнучкість як центральний елемент стратегії. Стратегія боротьби з конкурентами й різновиди малих фірм.

Тема 12. Розробка маркетингової стратегії підприємства відповідно до результатів конкурентного аналізу. Конкурентна стратегія та її відповідність діловому навколишньому середовищу. Стратегія в нових і швидкозростаючих галузях.

Конкурентна стратегія в галузях, які перебувають у стадії зрілості. Конкурентні стратегії для фірм, які діють у галузях, що перебувають у стадії стагнації або спаду.

Модульний контроль

Модуль №2.

Індивідуальне завдання «Управління конкурентоспроможністю підприємства: практичний аспект»

4. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 1

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
Модуль 1						
Змістовий модуль № 1. Уявлення про конкуренцію у сфері виробництва						
Тема 1. Вступ. Еволюція поглядів на конкуренцію	10	2	2			6
Тема 2. Підприємство, його види та організаційні форми	12	2	4			6
Тема 3. Конкурентне середовище підприємства (організації)	14	4	4			6
Тема 4. Аналіз конкурентних сил в галузі. Модель Портера	11	2	4			5
Тема 5. Конкурентоспроможність і конкурентні переваги	10	4	2			4

Закінчення таблиці 1

Тема 6. Методи аналізу конкурентних переваг різних об'єктів	8	2	2			4
Модульний контроль	2	2				
Разом за змістовним модулем 1	67	18	18			31
Змістовий модуль №2. Конкурентоспроможність та конкурентні стратегії						
Тема 7. Оцінювання конкурентоспроможності продукції	10	2	2			4
Тема 8. Оцінювання конкурентоспроможності торгівельної марки	10	2	4			4
Тема 9. Зміст і структура системи забезпечення конкурентоспроможності	8	2	2			4
Тема 10. Конкурентні стратегії в сфері великого стандартного виробництва	8	2	2			4
Тема 11. Конкурентні стратегії в сфері малого бізнесу	8	2	2			4
Тема 12. Розробка маркетингової стратегії підприємства відповідно до результатів конкурентного аналізу	6	2	2			4
Модульний контроль	2	2				
Разом за змістовним модулем 2	52	14	14			24
Усього годин по навчальній дисципліні	119	32	32			55
Модуль 2						
Індивідуальне завдання	16					16
Усього годин	135	32	32			71

6. Теми практичних занять

Таблиця 2

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Структура бізнес-плану. Отримання теми домашнього завдання. Характеристика підприємства, що існує або створюється. Сутність проекту, що пропонується: продукція або послуга; технологія.	2
2	Аналіз стану справ в галузі: існуюча ситуація та тенденція розвитку галузі; напрямок діяльності проекту.	4
3	Конкурентне середовище підприємства (організації)	4
4	Аналіз ринку: потенційні споживачі продукції. Аналіз ринку: потенційні конкуренти, оцінка ємності ринку.	4

Закінчення таблиці 2

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
5	Організаційний план і управління персоналом: відомості про власників підприємства, про керівний склад, організаційна структура. Витрати на утримання персоналу.	2
6	Методи аналізу конкурентних переваг.	2
7	Виробничий план: виробничий процес; виробниче приміщення; обладнання; шляхи постачання сировини та матеріалів.	2
8	Виробничий план; обсяги виробництва. Виробничі витрати. Розрахунок собівартості продукції чи послуги.	4
9	План маркетингу. Цінова політика. Шляхи збуту. Реклама, Витрати на збут та рекламу.	2
10	Оцінка ступеня ризику: слабкі сторони підприємства, ймовірність появи нових технологій	2
11	Фінансовий план: загальні інвестиції та джерела фінансування по роках розрахункового періоду. Розрахунок залишкової вартості основних засобів по роках розрахункового періоду.	2
12	Фінансовий план: звіт про прибуток та збитки.	2
	Разом	32

7. Самостійна робота

Таблиця 3

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вивчення статистичної інформації щодо аналізу стану справ в галузі: Існуюча ситуація та тенденція розвитку галузі.	6
2	Визначення напрямку діяльності проекту. Аналіз ринку; потенційні споживачі продукції, потенційні конкуренти, оцінка ємності ринку.	6
3	Організаційний план і управління персоналом: відомості про власників підприємства, про керівний склад, організаційна структура. Витрати на утримання персоналу.	6
4	Виробничий план; виробничий процес, виробниче приміщення; обладнання; шляхи постачання сировини та матеріалів.	5
5	Обсяги виробництва. Виробничі витрати. Розрахунок собівартості продукції чи послуги.	4
6	Розробка плану маркетингу. Цінова політика. Шляхи збуту. Реклама. Витрати на збут та рекламу.	4
7	Оцінка ступеня ризику; слабкі сторони підприємства; ймовірність появи нових технологій.	4

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
8	Фінансовий план: загальні інвестиції та джерела фінансування по роках розрахункового періоду.	4
9	Розрахунок залишкової вартості основних засобів по роках розрахункового періоду.	4
10	Звіт про прибуток та збитки.	4
11	Фінансовий план: звіт про потоки готівки для фінансового планування; розрахунок точки беззбитковості та побудова фінансового профілю	4
12	Визначення показників ефективності проекту: чистий грошовий потік та дисконтований грошовий потік. Внутрішній коефіцієнт ефективності	4
13	Індивідуальне завдання	16
	Разом	71

8. Методи навчання

Методи навчання, що використовуються для вивчення розглянутої дисципліни:

1. методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності (лекція, бесіда, ілюстрації, демонстрації, вправи);
2. методи стимулювання і мотивації учіння (метод пізнавальних ігор, метод навчальних дискусій, метод створення ситуацій аперцепції (що спираються на оптимальний раніше життєвий досвід) та ін.);
3. методи контролю і самоконтролю в навчанні (методи усного та письмового опитування)

9. Методи контролю

Порядок поточного оцінювання знань студентів

Поточне оцінювання знань з дисципліни «Управління конкурентоспроможністю підприємства» здійснюється викладачем шляхом оцінки якості виконання студентом завдань, що включені до переліку практичних занять та вирішення задач за темами практичних занять. Викладач веде облік балів, отриманих студентом під час практичних занять, та проставляє бали у журнал.

Система поточного контролю знань з дисципліни «Управління конкурентоспроможністю підприємства» передбачає оцінювання знань за такими основними напрямками:

- а) виконання самостійних робіт, що полягають у розв'язанні задач з тем дисципліни;
- б) участь у дискусіях та обговореннях проблемних питань на практичних заняттях;
- в) захист індивідуального завдання.

12. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

12.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Виконання і захист практичних робіт	1...3	4	4...12
Модульний контроль	15...25	1	15...25
Змістовний модуль 2			
Виконання і захист практичних робіт	1...3	5	5...15
Модульний контроль	15...25	1	15...25
Виконання і захист РГР			18...23
Усього за семестр			60...100

Семестровий контроль (залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту. Під час складання заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для заліку складається з двох теоретичних запитань та одного практичного. Максимальна кількість балів за кожне питання: 30, 30, 40 (сума – 100 балів).

12.2. Якісні критерії оцінювання

У результаті вивчення дисципліни у студентів мають бути сформовані спеціальні професійні, соціальні та особистісні компетенції щодо управління конкурентоспроможністю підприємства в сучасних економічних умовах.

12.3 Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. Виконати індивідуальні завдання та здати тестування. Знати концептуальні засади теорії стратегічного управління. Рівні стратегічних рішень та типологій стратегій підприємства. Етапи стратегічного управління та особливості формування стратегії підприємства

Добре (75-89). Твердо опанувати перелік знань та умінь, захистити всі індивідуальні завдання, здати тестування та поза аудиторну самостійну роботу. Мати уяву про етапи стратегічного управління та особливості формування стратегії підприємства.

Відмінно (90-100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та уміти застосовувати засоби стратегічного управління підприємством.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

12. Рекомендована література

Базова

- 1) Драган О.І. Управління конкурентоспроможністю підприємств: теоретичні аспекти. Монографія. – К.: ДАКККиМ, 2012. – 160 с.
- 2) Кириченко Л., Механізм управління конкурентоспроможністю підприємства// Вісник КНТЕУ. – 2011. – №1. – с.62 – 67.
- 3) Лепейко Т.І. Процесний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства: монографія / Лепейко Т.І., Котлик А.В. - Х.: Вид. ХНЕУ, 2012. - 316 с.
- 4) Теоретичні та прикладні аспекти підвищення конкурентоспроможності підприємств : ТЗЗ колективна монографія у 4 т. / за ред. О.А. Паршиной. – Дніпропетровськ : «Герда», 2013. – Т. 2. – 334 с.
- 5) Управління конкурентоспроможністю підприємства: Підручник/ Ю. Б. Іванов, М. О. Кизим, О. М. Тищенко, О. Ю. Іванова, О. В. Ревенко , Т. М. Чечетова-Терашвілі. – Х.: ВД «ИНЖЕК», 2011. – 320 с.
- 6) Франів І.А Теоретичні аспекти управління конкурентоспроможністю підприємства / І.А. Франів, Л.М. Коваль, Р.Р. Русин-Гриник // [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mre/2010_3/3_5.pdf

Допоміжна

- 1) Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV (зі змінами).
- 2) Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами).
- 3) Арнаут І.П., Дослідження підходів щодо дефініції конкурентоспроможності підприємства // Інноваційна економіка. – 2012. – №3. – с. 111-114.
- 4) Смирнов Є. М., Визначення та класифікації основних видів конкурентоспроможності підприємства// Європейський вектор економічного розвитку. –2010. – № 2. – с. 190 –198.
- 5) Прус Л. Теоретичні засади управління конкурентоспроможністю вищих навчальних закладів / Л. Прус // Вісник ТДГУ. – № 2. – 2006. – с. 20–27.

13. Інформаційні ресурси

1. www.nau.kiev.ua – Нормативні акти України.
2. www.ezi.ru – Енциклопедичний словник.